

Láska: FILIA x ERÓS

Erós je láska, která chce zrušit překladu a spojit se, ztotožnit se s milovaným. Tato věta však je vyslovena z distance, neboť reflexe znamená distanci a je založena na distanci. V tom smyslu ERÓS FILOSOFIKOS je takřikajíc „posedlost filosofii“. Co však je sama filosofie? Je to – či může to být – posedlost moudrostí? Nebo snad posedlost pravdou? Proč je od počátku tématizováno filosofovo povědomí, že moudrost resp. pravdu nemá, ale že po ní touží, že ji bez výhrad nanejvýš miluje? Tato láska, jež ví o distanci a nečiní si nárok na to, tuto distanci ze své strany rušit, je jiná než láska erotická, která vidí v distanci pouhou překážku, kterou je nutno zdolat. A protože již staří užili pro tuto lásku slova FILIA, může nadále opravdu od sebe odlišovat tento dvojí typ „lásky“. A nejde ovšem jen o lásku k pravdě či k „moudrosti“, ale také o lásku k druhému člověku. Také ve vztahu rodičů k dětem jde někdy o erós, který se vyznačuje majetnickým vztahem ke zbožňovanému dítěti, od něhož se očekává, že bude námi, naším pokračováním, tím že naváže přesně tam, kde jsme my dál už nemohli anebo dál jít nedokázali: ono to musí dokázat! Také ve vztahu k životnímu partnerovi se tato láska, která se chce identifikovat, zvrhá nutně v držení druhého při sobě a pro sebe, v beznadějných a pro vzájemný vztah nebezpečných pokusech druhého ztotožnit se sebou. V tom spočívá nejvlastnější nebezpečnost a antihumánnost erotické lásky: nerespektuje druhého, nerespektuje rozdíly ani pro každou lidskou individualitu nezbytný odstup. Erós je láska, která druhého znevolňuje (anebo sama přijímá své znevolnění). Protipólem erotické lásky je buď caritas (se známým zaměřením shora dolů, což není ovšem záchranou před erotičností, neboť existuje erotická láska k slabšímu, menšímu, ohroženějšímu, v úzkostech se topícímu atd.) – anebo FILIA v uvedeném smyslu, tj. láska, která druhému ponechává nebo dokonce dává svobodu. (Latinského slova caritas bylo užito pro překlad řecké *agapé*, ale ta znamenala původně vskutku lásku Boha k člověku, ale v křesťanském společenství ještě také něco jiného, tak říkajíc „demokratičtějšího“.)

(Berlín, 930726-3.)